

ΑΡΙΘ. ΓΝΩΜΟΔ.

1411
1978

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Όλομέλεια

Συνεδρίασις τῆς 23ης Φεβρουαρίου 1978

Σύνθεσις: Πρόεδρος

: Κ. Τσαγκαράκης.

Ἀντιπρόεδροι

: Ν. Μπλιάτσος, Πλ. Μακρυγιάννης, Α. Τομαράς, Α. Κόκκας.

Σύμβουλοι

: Σπ. Ποταμιάνος, Γ. Ἀντωνόπουλος, Δ. Βενιζέλος,
Χ. Ἀνδρουτσόπουλος, Ε. Κουρτικιάκης, Β. Ρεγκάκος,
Α. Παπαγιαννόπουλος, Κ. Τζώρτζης, Β. Κωτσαρίδης,
Δ. Παπανικολάου, Γ. Σγουρίτσας, Ε. Σαρακηνός,
Α. Καμπίτσης, Β. Γκαούμας, Ε. Πετσάλκης, Ε. Οίκονομος,
Β. Ρεντζεπέρης.

Πάρεδροι (γνώμαι) ἀνευ ψήφου

: Π. Γιαννακοπούρος, Ν. Τριανταφύλλου,
Α. Διαμαντόπουλος, Α. Βουδούρης.

Εισηγητής

Δ. Παπανικολάου Νομικός Σύμβουλος.

Ἀριθ. ἐρωτήματος:

051.1/92/

Υπουργείου

Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ ἑρσηκευμάτων.

Περίληψις ἐρωτήματος:

141282/26-1-79

Γεν. Δ/σεως ἑρσηκευμάτων,

Δ/σεως Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως
Τμήμα Α'

Ἐρωτᾶται: 1) ἐάν ἰσχύη σήμερον ὁ Ν.2148/52 καὶ
2) ἐν καταφατικῇ περιπτώσει ἐάν ἐφαρμόζεται α) εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης β) εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά Ἱερόματα
τῆς Δωδεκανήσου τὰ ἐξαστώμενα διοικητικῶς καὶ πνευμα-
τικῶς ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ γ) εἰς τὸν
Πανάγιον Τάφον.

καί πρός ἀποφυγήν ἀνελέγκτων ἐκποιήσεων τῶν ἀγροτικῶν ἐκτάσεων, διὰ
οὗσα ἤδη ἀπό τοῦ ἔτους 1924 ἀπαφόρευσις δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀγροτικῶν
ἀκινήτων, ἀλλά ἐπιτόλιον ἢ πληρεστέρα νομοθετικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ
ὅλου θέματος.

Ἄλλωστε, κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 104 τοῦ
Συντάγματος 1952, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, ἐδημοσιεύθη μετ' οὗ
πολύ, ἀπὸ τῆς ἐξεδόσεως τοῦ Ν.2148/52, τὸ Ν.Δ.2185/52 "περὶ ἀναγκα-
στικῆς ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων πρός ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καλλιερ-
γητῶν καὶ κτηνοτρόφων". Κατὰ συνέπειαν, ἡ διὰ τοῦ Ν.2148/52 γενομέ-
νη τροποποίησις τοῦ Ν.3250/1924 δέν ἀναφέρεται εἰς τὴν διὰ τοῦ ἀνω
ἀρθροῦ τοῦ Συν/τος 1952 ἀπαλλοτριωτικὴν διαδικασίαν, καὶ κατὰ συνέ-
πειαν ὁ Ν.2148/52 ἐξηκολούθησε νὰ ἰσχύῃ ἀδιαλείπτως ἀπὸ τῆς δημοσι-
εύσεώς του μέχρι καὶ σήμερον, μὴ θιγείς ἐκ τῆς ἐν τῇ συνταγματικῇ δια-
τάξει τοῦ ἀρθροῦ 104 ἀναφερομένης τριετίας (Σ.Ε.903/61, 818/1977,
Γνωμοδ. Εἰσαγ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 9637/51260/19, 11.75 ΝοΒ 24 σελ.230 καὶ
Ἐφ. Ἀθηνῶν 4467/76 ΝοΒ 25 σελ.393).

Τέλος, καὶ ὑπὸ τὴν ἀποκρουομένην ἐκδοχὴν ὅτι ὁ Ν.2148/52 ἐξεδό-
θη εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρθροῦ 104 τοῦ Συντάγματος 1952, οὗτος, κατὰ
τὴν ῥητὴν πρόβλεψιν τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἀρθροῦ 117 τοῦ Συντάγματος
1975, θεωρεῖται ὡς μὴ ἀντικείμενος εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ διακηρεῖται
ἐν ἰσχύϊ.

3. Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν γνώμην τῆς μειοψηφίας, ἀποτελεσοθεῖσαν
ἐκ τοῦ ἀντιπροέδρου Ν. Μπλιάτσου καὶ τῶν συμβούλων Α. Βενιζέλου καὶ
Κ. Ἀνδρουτσοπούλου, ἐφ' ὅσον ὁ ἀνωτέρω Ν.2148/52, ἐξεδόθη βάσει τῆς
διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 104 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952, ὡς ἀναγράφεται ἐν
τῇ εἰσηγητικῇ αὐτῶς ἐκθέσει, ἦτο χρονικῶς συνδεδεμένος πρός τὴν διά-
ταξιν ταύτην τοῦ Συντάγματος καὶ κατὰ συνέπειαν ἔπαυσεν ἰσχύων ἀφ'
ἧς καὶ ἡ σχετικὴ συνταγματικὴ διάταξις, τούτέστιν μετὰ τριετίαν ἀπὸ
τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος 1952, ὁπότε καὶ δέν καλύπτεται ἤδη διὰ
τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 117 τοῦ Συντάγματος 1975, ἀφοῦ εἶχεν οὗτος
παύσει νὰ ἰσχύῃ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1955.

4. Κατὰ τὴν κρατήσαν ὁσαύτως γνώμην ἐν τῇ συμβουλῇ ἀποτελε-
σοθεῖσαν ἐκ τῶν: Κ. Τσαγκαράκη, προέδρου, Π. Μαυρουγιάννη, Α. Τομαρᾶ,
Α. Κόικα, ἀντιπροέδρων, Γ. Ἀντωνοπούλου, Ε. Κουρτικίτη, Β. Ρεγκάκιου
Κ. Τζώρτζη, Β. Κωτσαρίδη, Α. Παπανικολάου, Γ. Εγυορίτσα, Ε. Σαρακη-
νοῦ, Β. Γιοῦμα, Ε. Πετσαλάκη, Ε. Οἰκονόμου, Β. Ρεντζεπέρη, συμβούλων
καὶ τῶν ἀνευ ψήφου παρέδρων Π. Γιαννακούρου, Ν. Τριανταφύλλου, Α.
Διαμαντοπούλου καὶ Α. Βουδούρη, ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ μόνου τοῦ Ν.
2148/52, ὡς νόμος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τυγχάνει ἐφαρμογῆς εἰς

*Επί του πρόσθεν ερωτήματος το Νομικόν Συμβούλιον ἐγκωμοδότησεν ὡς ἀκολουθῶς:

1. Ὁ Ν.2148/1952 "Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 3250/1924, περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων", εἰς τὴν παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρου μόνου αὐτοῦ, ὁρίζει ὅτι: "Αἱ παράγραφοι 1, 2 καὶ 3 τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Ν.3250/1924 ἀντικαθίσταται οὕτω: 1. Ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀπολύτου ἀκυρότητος ἢ διὰ πράξεων ἐν τῇ ζωῇ καθ' οἴουδὴποτε τρόπον μεταβίβασις ἢ διανομὴ ἢ σύστασις οἴουδὴποτε ἐμπραγμάτου δικαιώματος ἐπὶ ἀγροτικῶν ἀκινήτων ἀνηκόντων εἰς φυσικά πρόσωπα καὶ Νομικά πρόσωπα Ἰδιωτικοῦ δικαίου ὡς πρὸς τὴν πέραν τῶν 250 στρεμμάτων ἐπιφάνειαν καὶ ἰδιοκτητήν. 2. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ κτημάτων οἴουδὴποτε ἐκτάσεως ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐν γένει περιουσίαν καὶ τὰ Νομικά πρόσωπα Δημοσίου δικαίου. 3. Αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν προηγουμένων παραγράφων δύνανται ν' ἀρθῶσι δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας μετὰ γνώμην τοῦ Ἐγκωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Ἐποικισμοῦ δημοσιευομένης εἰς μίαν ἑφημερίδα τῆς Πρωτευούσης τοῦ Νομοῦ ἐνθα κεῖται τὸ κτῆμα καὶ ἐν ἐλείψει τοιαύτης εἰς μίαν ἑφημερίδα τῆς Πρωτευούσης τοῦ Κράτους". Ὁ Ν.3250/1924, τοῦ ὁποίου γίνεται μνεία εἰς τὸ ἀρθρον μόνον τοῦ Ν.2148/52, ἐκύρωσε τὸ ἀπὸ 3/4.9.1974 ν.δ/μα "περὶ ἀπαγορεύσεως δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων", ἐνῶ, διὰ τοῦ ἀρθρου 104 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952, παρεσχέθη ἡ δυνατότης τῆς, κατὰ παρέκκλισιν τοῦ ἀρθρου 17 αὐτοῦ, ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐν τῇ διατάξει ταύτῃ (ἀρθρον 104) προβλεπομένων κτημάτων, ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος. Ἐτέλος, τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975, εἰς τὸ ἀρθρον 117 παρ. 1, ὁρίζει ὅτι οἱ κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθρου 104 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 ἐκδοθέντες μέχρι τῆς 21.4.1967 νόμοι θεωροῦνται ὡς μὴ ἀντικείμενοι εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα καὶ διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ.

2. Κατὰ τὴν κρατήσαν ἐν τῷ Συμβουλίῳ γνώμην, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐρωτήματος, ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τοῦ Προέδρου Κ. Τσαγκαράκη, τῶν ἀντιπροέδρων Π. Μακρυγιάννη, Α. Τομαρά καὶ Α. Κόκκα καὶ τῶν συμβούλων Ε. Ποταμιάνου, Γ. Ἀντωνοπούλου, Ε. Κουρτικῆς, Β. Ρεγμάκιου, Α. Παπαγιαννοπούλου, Κ. Τζώρτζη, Β. Κωτσαρίδη, Δ. Παπανικολάου, Γ. Σγουρίτσα, Ε. Χαροκηνοῦ, Α. Καμπίτση, Β. Γκοῦμα, Ε. Πετσαλάκη, Ε. Οἰκονόμου καὶ Β. Ρεντζεπέρη καὶ τῶν ἀνευ ψήφου Παρέδρων Π. Γιαννακιοῦρου, Ν. Τριανταφύλλου, Δ. Διαμαντοπούλου καὶ Α. Βουδούρη, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὡς ἄνω διατάξεων, σαφῶς προκύπτει, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις δικαιοπραξιῶν μεγάλης ἐκτάσεως μὴ ἀστικῶν ἀκινήτων, ἀνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Ἀρχῆς, ἥ το καθιερωμένη κατ' ἡμῶν νομοθετικῶς ἤδη ἀπὸ τοῦ 1924 διὰ τοῦ Ν.3250/24 καὶ τοῦτο λόγῳ τοῦ δευτέρου προβλήματος τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἀστικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς

εις άπασαν τήν Έλληνικήν Έπικράτειαν, επί άγροτικών έκτάσεων και ούχι επί τοιούτων κειμένων έντός έγκεικριμένων σχεδίων πόλεων, άνηκουσών εις τήν εκκλησιαστικήν περιουσίαν γενικώς, κατά τήν σαφή διατύπωσιν τής ως ειρηται διατάξεως, ή όποια αναφέρει τον όρον "εκκλησιαστική περιουσία έν γένει", διότι δέν ειναί νοητή ή άνευ ειδικής νομοθετικής προβλέψεως, έξαιρέσεις από τής ύπαγωγής ολουδήποτε, εις τους κανόνες τής κειμένης νομοθεσίας, δοθέντος μάλιστα ότι ο Ν.2148/52 άποτελεϊ συμπληρωματικήν τροποποίησην του Ν.3250/24, όστις εις ουδεμίαν άμεσον νομοθετικήν έξάρτησιν έτέλει προς τās κειμένας συνταγματικās διατάξεις, αι όποιαι καθιερούν έξαιρέσεις από τής δυνατότητας άπαλλοτριώσεως ή μη άγροτικών έκτάσεων. Τοϋτο δε άνεξαρτήτως του ότι ή ως άνω άπαγόρευσις του Ν.2148/1952, δυναμένη μάλιστα νά άρθή δι' άποφάσεως του Υπουργού και άποτελοϋσα ως εκ τούτου άνενκόν συνταγματικώς περιορισμόν τής ιδιοκτησίας διά λόγους γενικωτέρου δημοσίου συμφέροντος, ειναί προδήλως έκανώς διάφορος τής έξαιρέσεως εκ τής άπαλλοτριώσεως, ήν προβλέπει πη διατάξις του άρθρου 17 παρ. 8 του Συντάγματος δι' όρισμένους μονάς και συνεπώς εκ τής τελευταίας ταύτης δέν δύναται κατ' ουδεμίαν έκδοχήν νά συναχθῆ και έξαιρέσεις αϋτών εκ τής ως άνω γενικής άπαγορεύσεως.

5. Κατά τήν γνώμη τής μειοψηφίας, άποτελεθθεΐσαν εκ των Ν. Μπλιάτσου άντιπροέδρου, Σ. Ποταμιάνου, Α. Βενιζέλου, Κ. Άνδρουτσούλου, Α. Παπαγιαννοπούλου και Α. Καμπίτση, ή ως ειρηται διατάξεις του άρθρου μόνου του Ν.2148/52 δέν έχει εφαρμογήν επί των έκτάσεων των άνηκουσών εις τήν ιδιοκτησίαν των έν άρθρω 17 παρ. 8 του ίσχύοντος Συντάγματος αναφερομένων προσώπων, ήτοι των Εταυροπηγιακών Ίερών Μονών τής Άγίας Άναστασίας τής Φαρμακολυτρίας έν Χαλκιδική, των Βαλτάδων έν Θεσσαλονίκη και του Εδάγγελιστου Ίωάννου του θεολόγου έν Πάτμω, τής Ίερής Μονής του Σινά, έξαιρουμένων των μετοχίων και των Πατριαρχείων Άλεξανδρείας, Άντιοχείας και Ίεροσολύμων, και τουτο διότι ή περιουσία των ως ειρηται νομικών προσώπων, μη ύποκειμένη κατά τήν συνταγματικήν ταύτην διάταξιν εις άπαλλοτριώσιν, δέν δύναται νά ύπαχθῆ και εις τους περιορισμούς τής ιδιοκτησίας του Ν.2148/52.¹¹

6. Κατά τήν γνώμη όθεν τής Όλομελείας του Ν.Σ.Κράτους επί άμφοτέρων των πρόσθεν έρωτημάτων προσήκει ή καταφατική άπάντησις.

ΕΞΕΔΩΘΗ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗΝ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
Ν.Σ.Κ.
1959

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΔΗΜ. Π. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΠΡΟΣ. ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ